

PROLOOG

Hoofdstuk 1: Yalena

Honduras, vrijdag 19 maart 1993

“Haast je nou meisje!” María viel gejaagd uit tegen haar dochter. “Het is een geschenk van de Heer dat je naar school mag. Wees eens dankbaar en schiet op.”

Dat Yalena naar school mocht was inderdaad een geschenk dat voor weinig meisjes in haar wijk was weggelegd. In de meeste gezinnen kregen jongetjes voorrang, als er al geld was om een kind naar school te sturen. Yalena vroeg zich echter weleens af of dat geschenk daadwerkelijk van de Heer afkomstig was. Natuurlijk geloofde ze. Diep zelfs, want Yalena wist zeker dat iemand over haar waakte. Maar toch. Indien God zo rechtvaardig was als de priester elke zondag vanaf zijn spreekgestoelte geestdriftig beweerde, waarom hadden ze dan maar één of twee keer per dag te eten? En soms helemaal niet? En hoe kon het dan dat haar zusje Sylvia een klompvoet had en altijd in verkrampde frustratie achter haar vriendinnetjes aanstropelde? Wreder nog in Yalena's ogen: waarom was haar vader met de noorderzon vertrokken nog voordat zij geboren was?

Er werd in de wijk regelmatig geroddeld over Yalena's afkomst. Ze had een lichtere huidskleur dan haar jongere zus Sylvia en haar kleine broertje Omar. De vader van Sylvia en Omar was vlak voor Omars geboorte naar een andere stad verhuisd, waar hij een leuk meisje had versierd dat nog geen moeder was. Over Yalena's eigen vader was vrijwel niets bekend. Haar moeder María hulde zich steevast in verbeten stilzwijgen wanneer Yalena naar haar wortels vroeg. In de loop der jaren had Yalena weliswaar wat informatie bij elkaar gesprokkeld uit flarden van gesprekken die ze hier en daar opving, maar de hele puzzel zag ze niet.

Afgelopen zondag had ze de stoute schoenen aangetrokken. Yalena was na de mis naar het altaar gelopen om opheldering te vragen aan de pastoor, Don Mario. Geen enkel kind was zo eigenzinnig en durfde zo diep na te denken als zij. Laat staan dat kinderen het in hun hoofd haalden om vragen voor te leggen aan de belangrijkste man van de wijk. Yalena was echter uit ander hout gesneden. Zij liet zich weinig gelegen liggen aan opgelegde omgangsvormen

en volgde graag haar eigen pad. “Don Mario?” was ze voortvarend begonnen, “als God zo goed is, waarom heeft hij dan mijn vader afgenomen?”

“Luister eens Yalena. Het zou je sieren om nederig te leren zijn in plaats van te twijfelen aan Zijn oneindige wijsheid.” De priesters blik had zich in die van haar gehaakt. In de wijk werden kinderen die zich geen nederigheid lieten aanmeten, zoals Yalena, al gauw gebrandmerkt als brutale buitenbeentjes. “Jouw vader was een Amerikaanse soldaat die zich aan je moeder opdrong en haar heeft bevlekt.” Yalena had geen idee wat de pastoor daarmee bedoelde. Haar nieuwsgierigheid was gewekt. “Maar U legt altijd uit dat God almachtig is. Dan had Hij toch kunnen zorgen dat het anders gelopen was?” Don Mario duldde echter geen tegenspraak. Zeker niet van een elfjarig meisje dat in zonde was verwekt. “Gods werk is van verblindende eenvoud Yalena. Hij heeft precies gedaan wat nodig was want jouw vader wilde je aborteren. En voor het geval je niet weet wat dat betekent: hij wilde je uit de buik van je moeder wegsnijden zodat je dood zou gaan.” Om die schokkende waarheid goed tot Yalena door te laten dringen pauzeerde de pastoor even voordat hij verder sprak. “In het arrogante Amerika denken de mensen misschien dat ze ongestraft met zo’n daad kunnen weggelopen, maar hier in Honduras staan we het werk van Satan niet toe. Nooit!”

Hoewel uiteenlopende meningen over de ernst van bepaalde zonden nogal eens aanleiding gaven tot debat, bestond er bij niemand in de wijk twijfel dat abortus ernstiger was dan incest of verkrachting. Het was ongeveer even zondig als mannen die met mannen sliepen. Abortus werd hier niet beschouwd als zomaar een moord. Het was moord door de eigen moeder, die haar onschuldige kindje juist diende te beschermen. Zelfs wanneer haar eigen leven in gevaar was want een moeder sterft voor haar baby, niet andersom! Daarmee was geenszins gezegd dat abortus in de wijk niet voorkwam. Integendeel, soms was de armoede groter dan de liefde en dan bleek een breinaald of klerhanger voor menigeen een uitweg. Over zulke verwerpelijke daden werd echter nooit gesproken. Wie zo’n zonde op het geweten had schreeuwde, meestal harder dan een ander, wat een schande zo iets was.

Inmiddels begon een groep parochianen naar het altaar toe te stromen om geen woord te missen van wat de pastoor te vertellen had. Ze drongen om Yalena heen. De mensen in de wijk waren bescheiden, om niet te zeggen ingetogen. Ze waren echter ook nieuwsgierig en privacy was een rekbaar begrip in een buurt zo arm dat de hutjes er werden opgetrokken uit leem. Hutjes waarin ramen en deuren niet meer waren dan een gat in de muur. Niemand had

geld om zijn geheimen af te schermen met gordijnen of een badkamer, laat staan een slaapvertrek. Opgezweept door het luisterend oor van de samendrommende menigte vertelde Don Mario verder. Boven zijn hoofd, in de nok van het dak, piepte een ventilator die te langzaam draaide. De hitte werd er niet door getemperd, maar bij elke slome wenteling piepte hij weer. “Op kerstavond maakte ik een ommetje door de wijk en toen hoorde ik je vader tekeergaan. Je moeder was pas achttien Yalena. Die kon zich in haar eentje niet verweren tegen een Amerikaanse soldaat met een pistool. Godzijdank liep ik die avond langs haar huisje. Het zou veiliger zijn geweest om over de weg te lopen, maar door de Heer werd ik aangespoord om het pad langs de rivier te nemen. Net toen ik langsliep schreeuwde je moeder van angst en ik rende er meteen op af.” Dat Don Mario voorafgaand aan de schermutselingen in María’s huisje wanhopig zijn liefdesverdriet had zitten wegdrinken in de verlaten kerkbanken van zijn parochie vertelde hij niet. Dat hij geenszins was aangespoord door een hogere macht, maar juist aangetrokken door duistere krachten het donkere paadje langs de rivier had gekozen, was een voor eeuwig bewaard geheim. Koeltjes keek de priester Yalena aan. Het duizelde haar bij de gedachte dat haar vader een Amerikaanse soldaat met een pistool zou zijn. Om haar honger naar antwoorden te stillen vroeg ze, tegen beter weten in, aan Don Mario hoe het verhaal over haar ouders verderging.

“Wat ik zag toen ik binnenliep was onvoorstelbaar. Je vader hield zijn pistool tegen de zwangere buik van je moeder en op het bed lag een breinaald klaar! Uit alle macht stortte ik me op zijn rug.” Met zijn wijsvinger raakte de pastoor een pokdalig litteken aan op zijn linkerslaap. “Dit is het bewijs dat je moeder en jij die avond uit de greep van de duivel zijn gered. Na een felle worsteling kon je vader me van zich afschudden maar ik sprong voor hem om je moeder en jou te beschermen tegen zijn revolver. Omdat God mij naar jullie huisje geleid had wist ik dat een kogel mij niet kon deren. Je vader stompte de kolf van zijn pistool twee keer zo hard tegen mijn linkerslaap dat ik nu nog dat litteken heb. Maar de Heer stuurt altijd hulp wanneer de nood het hoogst is.” Don Mario raakte opgetogen van Yalena’s ontsteltenis. En van de menigte, die nu aan zijn lippen hing. Een kort moment pauzeerde hij. Daarna wees hij naar iemand die even oplettend als onopvallend tussen de meute stond. “Jullie buurman Javier heeft ons die avond gered.”

Javier was een vriendelijke, bedaarde man, die aandacht liever meed. Hij was het meest in zijn element wanneer hij in opperste concentratie verzonken op zijn leest een oude schoen zat te repareren. In de loop der jaren had Javier naam en faam opgebouwd in de wijk en ver

daarbuiten. Wanneer andere schoenmakers schouderophalend verklaarden dat een schoen met geen mogelijkheid meer te redden viel, kon Javier een klein mirakel verrichten en ook de meest afgedragen stappers een tweede of zelfs derde leven schenken. In een buurt waar niemand zich ooit een nieuw paar kon veroorloven was Javiers uitzonderlijke vakmanschap geen luxe maar noodzaak. In het donkerste hoekje van de kerk, afgezonderd van de massa en met haar armen zorgzaam om Sylvia en Omar geslagen, stond María aangedaan te luisteren. Gekweld liet ze haar gedachten terug dwalen naar die gruwelijke avond waar de priester met zoveel bombarie over uitweidde. Het was de meest vernederende nacht geweest van María's leven.

“Javier was wakker geschrokken door je moeders geschreeuw en hij heeft zich meteen op je vaders nek gestort zodat ik het pistool kon grijpen. Samen hebben we die Amerikaan overmeesterd en daarna hebben we hem voor altijd weggejaagd.” Met geheven vinger trok Don Mario zijn conclusie. “Yalena, jouw vader wilde je vermoorden. Je mag de Heer dankbaar zijn dat je leeft.” Terloops legde hij een hand op de holster van zijn wapen, dat hij kennelijk ooit van Yalena's vader had afgenomen. Het was de priesters trofee van die schimmige nacht, ruim twaalf jaar geleden.

Perplex gaapte Yalena hem aan. Haar vader. Een moordenaar! Uit Amerika nog wel. Dat kon niet waar zijn. Zo vaak was Yalena razend geweest op haar vader vanwege zijn onverklaarbare verdwijning uit haar leven, nog voordat zij geboren was. Dikwijls had ze in bed liggen bidden om te vragen of hij alsjeblieft terug kon komen. Toen dat maar niet gebeurde had ze gefantaseerd dat hij in een ongeluk zijn benen verloren had, of dat hij ergens heldhaftig in oorlogsgebied ten onder was gegaan. Maar dat haar eigen vader geprobeerd zou hebben haar van het leven te beroven? Zelfs in haar vreemdste gedachtenkronkels had Yalena dat nooit kunnen bedenken.

Plots merkte ze dat de voltallige parochie naar haar stond te staren. De meeste mensen leken mededogen te tonen. Een enkeling daarentegen straalde minachting uit en Otto keek haar met een smalende grijns aan. Otto was de oudste jongen uit Yalena's klas. Ze verachtte hem omdat hij de spot dreef met de klompvoet van haar zusje Sylvia. Het leukst vond Otto om Sylvia met een slepende beenbeweging na te doen. Hij trok daar dan bekken bij alsof hij zwakzinnig was, tot hilariteit van zijn volgzame vriendjes. Haar vader, een moordenaar! De woorden bleven woest nagalmen in Yalena's hoofd. Buiten zinnen begon ze zich een weg

door de menigte te banen, tot Otto haar bij een schouder greep en de doorgang met zijn forse jongenslichaam versperde. Ze schrok van het leedvermaak in zijn ogen toen hij zich naar haar toetrok. Opgewonden lachend fluisterde hij in Yalena's oor: "vieze bastaard!"

Voordat Otto er erg in had haakte Yalena haar wijsvingers achter zijn oren. Aan elke zijde één. Precies zoals oma Suyapa dat aan haar moeder María had geleerd en haar moeder weer aan haar, om zichzelf te kunnen verdedigen tegen het kwaad. Yalena's lange, vlijmscherpe nagels sneden als scheermesjes langs de aanhechting van ieder oor. Twee tellen later stroomden aan weerszijden een paar druppeltjes bloed van Otto's lellen naar beneden in zijn hals. Met zijn gezicht in een grimas van pijn zag hij hoe ze op zijn schooloverhemd biggelden en zich als vlekjes verspreidden door het hagelwitte katoen. Tegen de tijd dat Otto opkeek stond Javier als een blok voor hem opgesteld en was Yalena door de kerkdeur ontglipt. Vanuit de donkere hoek waar ze zich afzijdig hield had María het tafereel stilletjes gadegeslagen. Omar en Sylvia joelden van opwindning om wat hun onnavolgbare zus met Otto had durven uithalen, terwijl hun moeder onmerkbaar een traan wegslikte. Een traan van verbolgenheid om Don Mario's huichelachtige leugens, maar ook van trots. María besepte dat haar unieke, pas elfjarige dochter Yalena Flores, veel meer van haar stoere vader weghad dan ze wist.

Inhoudsopgave

DEEL 1 YALENA

1993

- 1) PROLOOG Yalena vrijdag 19 maart 1993
- 2) Yalena donderdag 20 mei 1993 6h00
- 3) Yalena donderdag 20 mei 1993 6h58
- 4) FLASHBACK De schim zondag 21 december 1980

1994

- 5) Yalena zondag 1 mei 1994
- 6) Yalena vrijdag 18 november 1994
- 7) FLASHBACK De openbaring zondag 21 december 1980
- 8) Yalena zaterdag 19 november 1994

- 9) Yalena maandag 21 november 1994
 - 10) FLASHBACK De verleiding woensdag 24 december 1980 19h30
- 1995
- 11) Yalena zondag 16 april 1995
 - 12) Yalena woensdag 13 september 1995
 - 13) Yalena zondag 24 december 1995
 - 14) FLASHBACK De misstap woensdag 24 december 1980 21h00

DEEL 2 ROBERT

1993

- 15) Robert zondag 29 augustus 1993
- 16) Robert donderdag 23 september 1993
- 17) Robert zaterdag 25 september 1993
- 18) Robert zaterdag 25 september 1993

1994

- 19) Robert woensdag 20 april 1994
- 20) Robert zaterdag 8 oktober 1994

1995

- 21) Robert donderdag 13 april 1995
- 22) Robert zondag 13 augustus 1995

DEEL 3 ROBERT EN YALENA

1996

- 23) Yalena donderdag 23 april 1996
- 24) Robert en Omar zondag 28 juli 1996
- 25) Yalena donderdag 1 augustus 1996
- 26) Robert en Sylvia zondag 4 augustus 1996
- 27) FLASHBACK De confrontatie woensdag 24 december 1980 21h30

1997

- 28) Robert zaterdag 8 maart 1997
- 29) Robert zondag 7 september 1997
- 30) FLASHBACK Het pact woensdag 24 december 1980 21h35

- 31) Yalena vrijdag 20 juni 1997
- 32) Yalena zondag 22 juni 1997
- 33) FLASHBACK De uitweg zondag 19 april 1981

1998

- 34) Yalena donderdag 19 februari 1998
- 35) María dinsdag 17 maart 1998
- 36) Robert vrijdag 10 april 1998
- 37) FLASHBACK De kennismaking maandag 20 april 1981
- 38) Yalena maandag 26 oktober 1998
- 39) Yalena woensdag 28 oktober 1998
- 40) Mitch dinsdag 3 november 1998
- 41) FLASHBACK De oorsprong zaterdag 2 mei 1981
- 42) EPILOOG De hereniging donderdag 24 december 1998

DEEL 1 YALENA

Hoofdstuk 2: Yalena

Honduras, twee maanden later, donderdag 20 mei 1993 6h00

“Haast je nou meisje!” Alweer viel María gejaagd uit tegen haar dochter. “Het is een geschenk van de Heer dat je naar school mag. Wees eens dankbaar en schiet op.” Yalena moest glimlachen om haar moeder. Elke ochtend ondergingen ze een identiek ritueel. Met telkens diezelfde, in bezorgdheid gesproken woorden. María had nooit op school gezeten. Er was haar alles aan gelegen dat haar dochter ‘iemand zou worden in dit leven’. Inmiddels zat Yalena in de hoogste groep van de lagere school. Zo ver had zelfs María’s oudste broer Lucas het nooit geschopt.

Toen María haar aanspoorde om op te schieten had Yalena weer zitten dagdromen op het bed dat ze met haar zusje deelde, over de schokkende vertoning met de pastoor en Otto’s bloedende oren van twee maanden geleden. Nadat ze dankzij haar buurman Javier uit Otto’s greep was weggeglipt, had Yalena als een bezetene een sprint getrokken naar de rivier. Gelukkig kende ze het slingerende paadje ernaartoe op haar duimpje. Yalena wist dat ze om

tot rust te komen moest gaan liggen op de rots, die als een gigantische pukkel uit de oever leek te groeien en fier boven het water uittorende. Precies voor de rots, aan de rand van het water, stond een mangoboom. Het was de hoogste boom in de omgeving en haar vertakkingen waren zo weids dat de schaduw van haar bladerdos altijd de hele rots bestreek, ongeacht het uur van de dag. Wanneer Yalena zich verdrietig voelde, of wilde nadenken, ging ze bovenop de ontzaglijke rots liggen, in de lommer van het mangoloof. Dat bood soelaas tegen de hitte en hielp haar ook na de meest aangrijpende gebeurtenissen tot bedaren komen.

Die beruchte ochtend, waarop ze gehoord had dat haar vader een babymoordenaar zou zijn, had zelfs de koelte van haar geliefde rots Yalena echter niet kunnen kalmeren. Sylvia en Omar waren hun vader weliswaar ook kwijtgeraakt, maar ze wisten in elk geval wie hij was. Zijzelf had niks. Niet eens een naam of een herinnering. De boosaardige woorden van Don Mario hadden een ravage aangericht in Yalena's hoofd. Hoewel ze beseftte dat ze de pastoor niet kon vertrouwen, had ze zich afgevraagd of haar vader echt geprobeerd had haar met een breinaald uit mama's buik te pulken. Waarom zou haar moeder een man uitzoeken die zo gemeen was? En was Javier wel op het geschreeuw afgekomen? Javier zat zo vaak met haar moeder te praten dat Yalena zich soms afvroeg waarom hun buurman niet bij hen woonde. Een onophoudelijke stroom vragen had haar geplaagd, tot ze getergd rechtop was gaan zitten. Terwijl ze daar zo had zitten peinzen had zich in haar hoofd uit het niets een onverklaarbaar stemmetje aangediend. Het leek geluidloos en duurde kort: 'Je vader is een goed mens'. Voor Yalena er erg in had was het vervlogen. Ook aan dat stemmetje had ze sindsdien regelmatig gedacht. Het was niet teruggekeerd en ze vroeg zich af of ze het echt had waargenomen of dat het inbeelding was. Dolgraag zou Yalena haar oma Suyapa daarover raadplegen. Oma was de enige met wie ze zulke vragen durfde delen en het deed Yalena veel verdriet dat oma bij oom Lucas in het verre Choluteca woonde en ze elkaar al ruim drie jaar niet hadden gezien.

"Yalena!" riep María haar dochter nogmaals tot de orde. "Nu heb ik schoon genoeg van dat gedagdroom. Je weet dat Sylvia langzamer loopt dan jij en ik wil niet dat ze in haar eentje naar school gaat." Hoewel Sylvia's klompvoet voor het straatarme gezin een extra last betekende, zag Yalena het bewaken van haar zusjes veiligheid als een eer. Ze nam haar taak heel serieus. "Maar mam, ik zat helemaal niet te dromen. Ik was in mijn hoofd het toelatingsexamen aan het oefenen." Ongelovig keek María haar oudste dochter aan. "Nou dat

hoop ik dan maar. Stel je voor dat je wordt aangenomen op Colegio Guadalupe. Reken er maar niet op want Otto loopt ook op die beurs te azen.”

“Otto is een lulak en die redt het nooit op het examen. Trouwens, de nonnen zijn heel strikt in de selectie en ik haal tien keer hogere punten dan hij.” María schudde haar hoofd bij het bespeuren van zoveel zelfvertrouwen. “Hoogmoed komt voor de val meisje en die jongen is goed bevriend met de pastoor. Dat opent deuren die voor mensen als wij gesloten blijven.”

“De nonnen zijn goudeerlijk hoor mama. Die zouden zich nooit laten omkopen.”

“Dat zeg ik toch ook niet kind. Laten we hopen dat je de beurs krijgt want dan kan Omar volgend jaar ook naar school.”

Yalena’s broertje Omar was zes dus hij hoefde pas volgend jaar naar de basisklas. Dat kwam goed uit want er was al te weinig geld voor twee schoolgangers, laat staan drie. Bovendien moest Omar hun moeder helpen voor de kost te zorgen. María waste kleding in de rivier voor mensen uit de wijk en op de dagen dat het lukte om daar genoeg geld mee te verdienen kocht ze extra meel. Daarmee bakte ze tortilla’s in een oventje dat ze van klei gekneet had, met hulp van Javier. Omdat de kurkdroge klei alle hitte vasthield werd María’s oventje gloeiendheet. De tortilla’s werden daar knapperig van, met lichtbruine aanbakvlekjes op de plekken waar de plaat van het oventje dieper in het deeg gebrand had. Ze vonden gretig aftrek bij mannen in de buurt die net hun weekloon hadden gebeurd. Zulke krokante tortilla’s kon María alleen bakken wanneer Omar genoeg hout gesprokkeld had om het vuurtje gaande te houden. Bovendien bracht het kleren wassen meestal zo weinig op dat ze nauwelijks genoeg meel hadden om er tweemaal per dag zelf van te eten. Dan dropen die mannen teleurgesteld af. Op zondagen ontving het gezin een voedseldonatie van de parochie. Die rantsoenen waren echter karig want ze moesten over alle gezinnen in de wijk worden verdeeld.

“Mam, is er iets voor het ontbijt?” Yalena kon het antwoord raden en zorgde dat ze niet verwachtingsvol klonk. “Vandaag niet liefje. Het spijt me.” In verlegenheid gebracht staarde María naar de aarden vloer van hun huisje. Yalena merkte het. “Het maakt niet uit hoor. Op weg naar school komen we langs de grote rots en dan pluk ik gewoon twee mango’s.”

“Je weet dat ik niet wil hebben dat jullie die mango’s eten. Laten we hopen dat Javier zoveel schoenen moet repareren dat hij geen tijd heeft om zelf zijn was te doen.”

“We kunnen toch niet alleen leven van de goedheid van onze buurman? Je moet ook andere klanten zoeken.”

“Niemand heeft geld Yalena. Elke ochtend sta ik met een rij vrouwen aan de oever om kleren te wassen en dan komen er in de hele dag twee mannen met een plunjezak langs.” Yalena begreep haar moeder wel. Genoeg geld verdienen om drie keer per dag te eten was onbegonnen werk, dat was in de wijk slechts voor een enkeling weggelegd. Ze nam Sylvia’s hand in de hare en stapte met haar zusje hun schamele onderkomen uit.

Op het erfje stond Javier met een brede grijns te wachten. “Goedemorgen meisjes. Hoe is het met jullie?” Hij gaf zijn buurkinderen elk een ‘baleada’. Een flinke tortilla met bruine bonenpuree die de basis vormde voor hun lievelingsontbijt en die aangevuld kon worden met een waaier aan hartige ingrediënten. “Dank je wel oom Javier!” Sylvia’s gezicht fleurde meteen op. Er zat vandaag een half gekookt ei met een lik smeùige avocado op haar baleada. Nog voor ze een hap genomen had genoot ze van de walmende geur. En van hoe de nog oven-hete tortilla een beetje pijn deed in de palm van haar hand. Terwijl Sylvia aarzelde aan welke kant van haar baleada ze zou gaan bijten nam Yalena van de hare al een tweede hap. Javier keek Sylvia quasi-streng aan en hij hurkte om haar iets uit te leggen. Over hoe ze eten altijd moest aannemen wanneer ze eens iets toegestopt kreeg. Niet alleen van Don Ramón uit zijn buurtwinkeltje, of van andere mensen uit hun eigen wijk, maar ook op school, in de kerk, en zelfs in de stad. Het gebeurde zelden dat iemand iets over had om te delen, maar elke hap was meegenomen. Yalena stopte kort met kauwen om met een glimlach in haar ogen te antwoorden voor haar achtjarige zusje. “Sylvia’s grommende buik herinnert haar er de hele dag al aan dat ze moet eten wat ze kan. Daar heeft ze niet ook nog een grommende buurman voor nodig hoor!”

Het was in de wijk niet gebruikelijk dat een jong meisje zo’n brutale opmerking kon maken aan het adres van een volwassen man, maar tussen Javier en Yalena lag dat anders. Voor Yalena was haar buurman als de vader die ze nooit had gekend. Dat had Yalena sinds het voorval met Don Mario in de kerk aan het denken gezet. Javier had een opvallend blanke tint en blauwe ogen, net als zichzelf. Hij kwam uit Santa Bárbara, de provincie waar nog volop

Europese genen van ouder op kind werden doorgegeven. Maar hier in de wijk waren hij en zij de enige met die lichte kleur en blauwe ogen. Het liefst zou Yalena eens stiekem met hun buurman babbelen, want haar moeder wilde over Yalena's wortels nog steeds niks kwijt. Ze weigerde zelfs om te vertellen of haar vader inderdaad een Amerikaan was. Hoewel Javier ook bepaald niet loslippig was, leek hij Yalena meer voor rede vatbaar. Elke zondagmiddag ging María op de kinderen van tante Cristina passen in de stad. Dan kon Yalena in alle rust naar informatie vissen, maar juist op zondagmiddag was ook Javier altijd weg.

“Yalena!” María was het getreuzel van haar oudste dochter op het erfje beu. “Ja mama, we gaan al!”

“Als je niet zorgt dat jullie nu op school komen schrijf ik je uit en hoef je nooit meer te gaan! Heb je dat nou goed in je oren geknoopt?” Hoewel María vermanend sprak, verraadde een trotse twinkeling in haar ogen dat ze het geenszins meende. María ontnam zichzelf eerder het laatste eten uit de mond dan dat ze de dochter om wie ze zoveel gaf - en in wie ze alle hoop op een betere toekomst gevestigd had - van school zou halen. Sinds het voorval waarbij ze Otto twee maanden geleden in de kerk die bloedende oren had bezorgd, draalde Yalena echter elke ochtend opmerkelijk lang. Hoe korter voor het rinkelen van de bel ze op school aankwam, hoe kleiner de kans dat ze Otto op het speelplein tegen het lijf liep. Nog steeds probeerde hij wraak te nemen omdat Yalena hem ten overstaan van de voltallige parochie te kijk had gezet. Yalena was geenszins bang aangelegd, integendeel. Otto en zijn maten vormden echter een onneembaar front voor een meisje met een mank zusje en twee plunjezakken vol schoolschriften op haar rug.

“De dag dat we te laat op school komen mag je me uitschrijven, maar dat gebeurt niet want niemand kan zo hard rennen als wij!” Bij die laatste woorden draaide Yalena zich met een ondeugende lach naar Sylvia, die uitgelaten op de schouders van haar grote zus klauterde om in galop naar school te worden gedragen. De sprintjes met haar armen om Yalena's nek gevouwen boden het meisje met de versteende voet een ongekende sensatie van vrijheid en avontuur. Zo voelde dat als je kon hollen! Vlak voor Yalena vaart maakte gaf María haar een afscheidszoen. Daarna wreef ze zorgzaam een veegje avocado van Sylvia's kin en kneep haar jongere dochter liefkozend met twee vingers in de wang. “Goed opletten in de klas schat!” Een paar tellen later keek Sylvia achterom naar Javier. Ze hoopte dat de buurman zag hoe snel zij zich op de schouders van haar grote zus uit de voeten wist te maken. En ze wilde hem

opnieuw bedanken voor die heerlijke baleada. Ze was echter nog aan het kauwen op de laatste hap en moest alle zeilen bijzetten om niet van Yalena's rug te vallen, dus het bedankje bleef onuitgesproken hangen in haar mond.

Lachend zwaaide Javier de meisjes na en hij besepte weer eens hoe hij het getroffen had met zo'n lieve buurvrouw en haar drie prachtige kinderen. Hij hield in het bijzonder van Yalena. Het was tijd om zich naar zijn leest te begeven, want ook vandaag lag er een berg schoenen te schreeuwen om een nieuw leven. Javier was de Heer dankbaar voor het vele werk. Het stelde hem in staat om tweemaal per dag te eten en zijn buurkinderen voor verhongering te helpen behoeden. Wat hij op zijn vrije zondagmiddag deed kon het daglicht niet verdragen, dat wist Javier bijster goed. Jarenlang had hij gebeden om van zijn zondige gedrag verlost te worden. Inmiddels had hij zich erbij neergelegd in de hoop dat hij bij de hemelpoort op vergiffenis kon rekenen dankzij het goed dat hij de andere zes dagen deed. Terwijl Javier naar de kinderen wuifde observeerde María haar buurman nauwgezet. Ze dacht opnieuw aan de gruwelijke gebeurtenissen van die kerstavond waarop de priester haar huisje was binnengedrongen, ruim twaalf jaar geleden. María was nog steeds verliefd en niemand mocht dat weten.

Hoofdstuk 3: Yalena

Honduras, donderdag 20 mei 1993 6h58

Geradbraakt en bezweet kwam Yalena op het schoolplein aan, want zelfs om zeven uur 's ochtends toonde de zon weinig clementie. Sylvia mocht dan frêle gebouwd zijn, het kostte Yalena niettemin een hoop kracht om met haar zusje op de rug en al die schriften in een plunjezak om haar schouder geslagen over een paadje vol kuilen naar school te spurten. Bovendien hield Sylvia van opwinding en angst haar armen steviger dan Yalena lief was om haar nek verankerd. Twee minuten voordat de bel rinkelde waren de meisjes aangekomen, precies zoals Yalena dat berekend had. Op tijd om aan te schuiven in het klaslokaal. Te laat voor Otto en zijn bende om haar in het nauw te drijven voor de zoveelste wraakactie vanwege de bloedende oren waarmee ze hem vernederd had.

“Bastaard!” Otto slenterde langs Yalena naar zijn plek. Hij genoot van dat foute woordje en gebruikte het wanneer hij kon. Yalena was er echter het meisje niet naar om zijn aanvallen

onbeantwoord te laten en ze gaf hem – binnen de muren van het klaslokaal - altijd lik op stuk. “Gluiperd. Wat staan je oren wijd van je hoofd. Heeft iemand ze soms losgesneden?” Otto’s grijns veranderde op slag in een grimas. “Als je maar niet denkt dat je ooit naar Colegio Guadalupe kunt. Daar steek ik persoonlijk een stokje voor.”

“Als jij maar niet denkt dat je slim genoeg bent voor Colegio Guadalupe. Als ik een stokje in je ene oor steek komt het er bij het andere uit want ertussen zit alleen maar holte.” Daarmee wist Yalena de klas lachend op haar hand te krijgen en incasseerde Otto opnieuw een kleine nederlaag in hun voortdurende strijd.

Ondanks de voortdurende spanningen met haar aartsvijand ging Yalena uitzonderlijk graag naar school. Ze beschouwde het als een voorrecht en was behalve begaafd enorm leergierig. In Yalena’s lokaal zaten tweeënvijftig kinderen, van wie de meesten moeite hadden om animo op te brengen voor wat tijdens de les zoal ter sprake kwam. Hun buiken rammelden elke ochtend van honger en ze kampten met urgentere problemen dan foutloos leren spellen of de hoofdsteden van Nicaragua en Belize aanwijzen op de oude, verkleurde kaart die een halve wand van het lokaal opsierde. Yalena daarentegen liet zich nooit door haar lege maag uit het veld slaan. Thuis leerde zij elke avond op bed bij kaarslicht. En wanneer hun moeder geen geld had voor een kaarsje maakte Yalena samen met Sylvia huiswerk op het bed van hun buurman Javier. Daar brandde altijd een kaarsje. Om geen woord van de lessen te missen zorgde Yalena dat ze in de klas iedere dag op de voorste rij zat. Liefst in het midden, direct tegenover profe Carlos.

Alle kinderen in het land spraken hun onderwijzer met ‘profe’ aan, wat ze uitspraken als ‘proffe’, of het nou een meester was of juf. Profe Carlos werd soms overmand door moedeloosheid vanwege de schare kansloze kinderen die hij onder zijn hoede had. Hij beseftte dan dat armoede en ondervoeding als een rode draad door hun levens liepen en er waarschijnlijk voor geen van hen een veelbelovende toekomst was weggelegd. In Yalena trof profe Carlos daarentegen een ideale pupil en hij gaf haar alle extra aandacht die hij kon schenken. Niet enkel om haar onverzadigbare leergierigheid te stillen. Ook omdat ze zijn bezieling voor het vak voedde en de grenzen van zijn kennis op de proef stelde met verrassende vragen. Kort voor de pauze sprak hij Yalena aan. “Hoe gaat het met de oefeningen voor het toelatingsexamen van Colegio Guadalupe?”

“Ik heb alles al af profe. En volgens mij heb ik geen fouten gemaakt!” Profe Carlos wilde Yalena met een strenge blik tot bescheidenheid manen, maar hij schoot in de lach om haar gedecideerde blik. Hij bood aan om haar werk nog dezelfde avond na te kijken als zij zo zeker van haar zaakje was. Die uitdaging nam Yalena gretig aan. “Dan beloof ik dat ik voor elke fout een dag het krijtbord schoonwas en de vloer veeg. En ook de prullenbak leegmaak!” De kans dat zij een aantal dagen alle klassenklusjes in haar eentje op zich zou nemen leidde tot gejoel van de hele aula, behalve Otto, die de dialoog tussen Yalena en hun profe met groeiende afgunst had aangehoord.

Elk jaar stelde het prestigieuze Colegio Guadalupe één beurs beschikbaar aan de leerling die de hoogste score haalde voor het toelatingsexamen. Wie een kans wilde maken moest even slim zijn als arm, want kinderen uit heel de stad van wie de ouders het schoolgeld onmogelijk konden betalen mochten meedingen naar de beurs indien hun eindrapport uitmuntend was. María had het reeds voorspeld. Otto bleek inderdaad net als Yalena zijn zinnen op deze beurs te hebben gezet, hoewel zijn cijfers noch zijn doorzettingsvermogen bijster indrukwekkend waren. Het Colegio Guadalupe werd echter geleid door een orde van katholieke nonnen. Otto’s oom, de pastoor, had daar een vinger in de pap. In werkelijkheid was Don Mario helemaal niet Otto’s oom. Otto was het enige zoontje van een straatarme dame die de pastorie boende en voor de priester kookte. Hij was daar dan ook kind aan huis en Don Mario had erop gestaan dat ze oom en neef werden gedoopt. Volgens de pastoor, die zich nogal eens eenzaam voelde, schiep dat een speciale band.

Terwijl in het klaslokaal nog opgetogen kabaal klonk over Yalena’s weddenschap met profe Carlos, kondigde de bel een pauze aan. Meteen stormden alle kinderen het speelplein op. Honger remde levendigheid niet wanneer de vrijheid riep. Een meisje spurtte zo opgetogen van haar tafeltje weg dat ze een stoel omstootte, de leuning denderde tegen de grijze cementvloer van het lokaal. Alleen Yalena treuzelde, want zelfs in een kwartier konden Otto en zijn kameraden in een afgelegen hoekje van het schoolplein met een stiekeme vergeldingsactie toeslaan. Yalena moest de tijd in de klas rekken zo lang ze kon, om daarna omringd door Sylvia en hun vriendinnen op het midden van het plein te blijven. Daar zagen de profes elke aanvaring die zich voor kon doen. Op zulke naargeestige momenten fantaseerde Yalena graag over haar niet bestaande vader. Die zou zonder meer korte metten gemaakt hebben met een opdondertje als Otto. Dat wist Yalena zeker. Gelukkig maakte Sylvia, die zo op haar grote zus leunde, het gemis in Yalena’s leven goed. Het liefst

knikkerden de meisjes tijdens de pauze in een grote groep. Vaak won Sylvia, want met haar vingers was ze zeer behendig. En anders hielp Yalena wel. Omdat de zussen zo op elkaar ingespeeld waren vormden ze in de knikkercompetitie een geducht stel. Aan het eind van de dag, wanneer ze samen op de grote rots lagen te kletsen, deelden ze dan wat elk van hen gewonnen had.

Op de dagen dat Sylvia en Yalena op school zaten, zocht hun broertje Omar naar hout. Ook vandaag vergezelden Santos en Fernando hem. De twee broertjes van negen en zes waren Omars beste vrienden en ze woonden aan het eind van zijn straatje om de hoek. Santos en Fernando moesten net als hijzelf elke dag takken sprokkelen om hun oventje te stoken voor het bereiden van de maaltijd. Omdat de wijk jaar in jaar uit als kool bleef groeien en elk gezin van brandhout afhankelijk was om te kunnen koken, trok de boomlijn zich gestaag terug. Het zinde María niets dat haar zoontje steeds hoger de heuvel op moest om het schaarser wordende sprokkelhout te vinden. Ze waarschuwde hem tot in den treure voor de giftige slangen die zich daar ophielden in het bos. Met name de ‘barba amarilla’ - de ‘gele baard’ - bezorgde haar nachtmerries. De barba was de ongekroonde koning van het bos, die zich graag sluimerend ophield in het riet op de oever van riviertjes, of zich verschool onder het loof, geduldig wachtend op een prooi.

“Hé Omar moet je kijken in die boom!” Fernando’s stem sloeg over van opwinding.

“Waar?”

“Kijk die leguaan daar, vlak voor dat grote blad. Wat een vette hap!” Ook Omar zag nu het dier. “Niet normaal! Zo’n joekel heb ik nog nooit gezien. Die is nog groter dan dat beest dat oom Javier voor zijn verjaardag had gevild.” Krokante leguaan at men in de wijk niet elke dag. Vlees op het bord was een pronkstuk voor wie het kon betalen, of voor wie het geluk had op een wild dier te stuiten en behendig genoeg was om het te vangen. “Laat mij maar, ik knal hem zo uit de boom.” Santos sprak met de zelfverzekerde arrogantie van een negenjarige die de baas wil spelen over twee kinderen van zes. Hij greep zijn katapult, griste met zijn vingers een forse kiezel die tussen het loof lag, en schoot het beest met uitgekiende precisie op het rechteroog. Het ging zo vlug dat Fernando en Omar het steentje niet hadden zien vliegen. Ze zagen wel de leguanenkop opzij slaan en keken verrukt toe hoe het dier zijn

evenwicht verloor en op de grond tuimelde. “Zag je dat Omar? Heb je gezien hoe mijn broer hem uit de boom schoot?”

“Dat had ik ook gekund hoor, en sneller.”

“Nietes, Santos is veel groter dan jij.”

“Maar ik ben handiger.” Fernando en Santos luisterden al niet meer. Die schaterden het uit van plezier en keken elkaar opgewonden aan. De kostbare seconden die ze daarmee verloren werden de redding, zij het voor kort, van het leguaanenleven. Het was een fors exemplaar en hoewel het steentje hem zijn oog gekost had, was hij snel weer bij zinnen en zette het op een lopen. Meteen graaide Santos een tweede kiezelsteen uit het dichte loof, legde aan, en schoot gericht. Omdat de leguaan wegstootte en Santos te onervaren was scheerde het steentje op een haar langs zijn doel. De leguaan miste nu echter een kijker en was zodanig van slag dat zijn instincten hem in de steek lieten. Hij stootte een dichte laag bladeren in, op zoek naar beschutting en camouflage.

De barba lag wel vaker op dat plekje, het was er donker en vochtig. Bovendien scharrelden hier regelmatig gordeldieren en kapucijneraapjes rond die niet te versmaden waren. Dat er echter uit het niets een potige leguaan regelrecht haar bedje in marcheerde was een zeldzame buitenkans die de barba dankbaar aangreep door pijlsnel haar geslepen tanden in zijn lijf te boren. Het dier deed in een reflex een stoutmoedige poging zich te ontdoen van de slangenbek die zich zo schielijk in zijn nek had verankerd. Dat leidde er enkel toe dat de beet krachtiger werd en het lenige slangenlijf zich soepel rond zijn lichaam wikkelde om hem onverbiddeijk de adem te ontnemen. Na verloop van tijd gaf de leguaan - uitgeput en reeds half verlamd - de moed op en keek zijn dood gelaten in de ogen.

De drie jongetjes sloegen het tafereel in bedremmelde stilte - en van een ruime afstand - gade, tot Santos zijn rol als negenjarige leider weer met verve oppakte. Hij deed graag voorkomen dat hij niet, of dan toch nauwelijks, onder de indruk was. “Onze vader heeft eens een veel grotere barba geslacht met zijn machete! Ze waren maïs aan het oogsten met m'n oom en opeens gleed er een meterslange barba voor zijn voeten en hij hakte zo dat beest z'n nek doormidden.” Omar hoorde het vertwijfeld aan. Hij vroeg zich weleens af wat er waar was aan die uitgemolken saga, en bovendien stroomde een golfje afgunst door zijn lijf.

Santos en Fernando hadden een hele leuke vader, Don Ramón. Hij zorgde goed voor hen en zijn vriendjes hadden thuis elke dag twee keer te eten want ze hadden een pulperia, een buurtwinkeltje, met heel veel voorraad. Hijzelf had geen vader. Alleen een zielig zusje met een klompvoet en een moeder die kleren waste in de rivier. Dan was er natuurlijk Yalena, die hij aanbad en tot veel in staat achtte, maar Omar meende niet dat zij het lef had om met hun machete een barba te onthoofden. Daarom haalde hij boos naar Santos uit. “Man, dat verhaal van je pa met die barba heb ik al duizend keer gehoord. Misschien was het gewoon een koraalslangetje of een dikke worm.” Hij spooog een fluim op de grond, vlak voor Santos’ voet. “Zelf ben je trouwens ook niet zo’n held, anders had je die leguaan wel geraakt en hadden we vanavond te eten gehad.” Dat liet Santos zich niet zeggen, zeker niet door een drie jaar jonger vriendje. “Je bent gewoon jaloers dat wij een vader hebben en jij niet. Of is die oom Javier soms je pa?”

“Echt niet. Dat is mijn buurman!” Santos wist precies hoe hij Omar op de kast moest jagen. “In de wijk zeggen ze daar hele andere dingen over.”

“Wat ze in de wijk zeggen telt niet. Mijn vader woont nu ergens anders.”

“Hoe ziet hij er dan uit? Of weet je dat niet?” De kleine Fernando moest voor Omar springen om een handgemeen tussen zijn grote broer en zijn beste vriendje te voorkomen. Omar was zo woedend dat hij hem smeerde. Zijn sprokkelhout vergat hij mee te nemen en toen hij terugkeerde om het op te halen had Santos het bij zijn eigen bundel gevoegd. Om thuis zijn gezichtsverlies te beperken had Omar drie mango’s uit de boom geplukt bij de gigantische rots, die zijn moeder met een verbolgen blik afsloeg. Daarom deelde hij ze met zijn zussen. Die konden van mango’s geen genoeg krijgen, net als hij. Sylvia plukte met haar handige vingers het snelst de velletjes eraf, ook voor haar kleine broertje en zelfs voor haar grote zus. Daarna smulden ze samen van de vlezige vruchten op het bed dat Omar ’s nachts met hun moeder deelde. Sylvia hield van die momenten, kletsend met zijn drieën op bed. Ze voelde zich dan veilig, en lekker knus. Het was te danken aan de gulheid van Javier dat er die avond ook nog een bescheiden maal kon worden voorgeschoteld. Met toenemende argwaan vroeg Yalena zich af waarom hun buurman zo vrijgevig zijn sprokkelhout en eten met hen deelde. Ze was vastbesloten om uit te vogelen of daar iets achter zat.

Die zondagmiddag ging Yalena niet liggen luieren op de gigantische rots bij de rivier. Nadat Don Mario met paard en wagen de wekelijkse proviand had afgeleverd, zette ze Sylvia op bed aan het leren met extra huiswerk. Sylvia had moeite met rekenen en ze blaakte van trots omdat Yalena haar zo'n lange serie sommen gaf. Aan haar broertje gaf Yalena de helft van alle knikkers die ze afgelopen week gewonnen had. Verrukt rende hij er mee naar Santos en Fernando, aan het eind van hun straatje om de hoek. Omar deed alsof hij Santos het stelen van zijn sprokkelhout allang had vergeven. Zoveel stoere, grotere vriendjes die een katapult bij zich droegen had hij niet en zolang Santos aan zijn zijde stond genoot hij bescherming tegen jongens die al zeven waren, of acht. Zijn veiligheid was hem best een bundeltje twijgen of wat kleine vernederingen waard. En een handvol knikkers van zijn zus.

Zodra hun moeder vertrok om op de kinderen van tante Cristina te gaan passen zat Yalena in de startblokken om de achtervolging in te zetten. De laatste weken zette ze er zo haar vraagtekens bij dat María de zondagmiddag met haar neefjes en nichtjes doorbracht. Ze zag hoe Javier kort na haar moeder achter hun huisjes over het open riool sprong en zich in dezelfde richting over het paadje bewoog. Juist toen Yalena aanstalten maakte om achter hen aan te sluipen manifesteerde zich weer dat kalmerende stemmetje in haar hoofd. Het moedigde haar aan om pas op de plaats te maken en ofschoon ze niet begreep hoe ze het waarnam klonk het zo sereen dat ze er als vanzelfsprekend gehoor aan gaf. Even later lag Yalena alsnog uitgestrekt op haar geliefde rots in de schaduw van de mangoboom. Ze vroeg zich opnieuw af wat haar oma Suyapa van dat stemmetje zou denken. Oma oordeelde nooit wanneer Yalena rare vragen stelde en ze begreep zo'n beetje alles van de ondoorgrondelijke zaken des levens. Of in elk geval een hoop meer dan de pastoor, volgens Yalena.

Onderweg naar zijn afspraak voelde Javier zich dankbaar dat hij nog steeds zo hevig verliefd was. Soms deed het hem verdriet dat hun monumentale liefde strikt geheim moest blijven. Daarom konden ze elkaar alleen op zondagmiddag ontmoeten, diep in het woud. Hij troostte zich dan met de gedachte dat hun hartstocht misschien zou zijn vervlogen indien ze hadden kunnen trouwen, zoals andere paartjes.

FLASHBACK

Hoofdstuk 4: De schim

Honduras, zondag 21 december 1980

Javier hoorde geritsel. Gehaast trok hij zich terug uit de schoot van zijn geliefde. De schrik zat er goed in. Sinds ze een jaar geleden, op hun zeventiende, verbannen waren uit Santa Bárbara konden ze elkaar alleen op zondagmiddag zien. Diep in het woud, waar niemand hen kon betrappen. Nu ze zich in deze nieuwe stad gevestigd hadden waren ze bewust in ver uit elkaar liggende wijken gaan wonen. Het was een voorwaarde om hun veiligheid te borgen.

“Schat we zijn alleen. Zo diep in het woud komt niemand.” Argwanend keek Javier zijn lief in de ogen. “Het was een kapucijnaapje, daar wemelt het hier van.” Oscar murmelde de woorden geruststellend in het oor van zijn vriend en kustte hem in zijn nek. “Ammehoela ja. Sinds wanneer dragen kapucijnaapjes blauwe bloezen volgens jou?” Hoewel Javiers bezorgd leek moest Oscar lachen om het beeld van een klimmende kapucijner in een blauwe bloes. Hij was al sinds ze elkaar vier jaar geleden op hun veertiende hadden leren kennen de meest onbekommerde van het jonge stel. Javier herinnerde zich als de dag van gisteren hoe die eerste ontmoeting was verlopen.

Ondanks zijn ontlukende gevoelens had hij op zijn veertiende weinig meer geweten van de liefde dan wat hij zoal in het weiland zag gebeuren. Of wat hij had opgevangen aan gespreksflarden tussen de oudste jongens op het schoolplein. Die pochten graag over opgesmukte wapenfeiten met stadse meisjes. In die flarden ving Javier nooit iets op dat overeenstemde met hoe hijzelf de liefde voor zich zag. Wel was in de kerk onweerlegbaar aangetoond dat de fantasieën die hem 's avonds overvielen verboden voortbrengselen waren van een duivelse inborst die met gebeden dienden te worden bestreden. Daarom had het Javier vanzelfsprekend geleken om zijn ware aard met strikte reinheid en devote Bijbelstudie te onderdrukken. De met eigen hand opgewekte geneugten waar klasgenootjes soms stiekem over smiespelden ontzegde hij zichzelf. Tot hij Oscar tegen het lijf gelopen was en hij zijn zorgvuldig bewaarde kuisheid voor hij het in de gaten had ergens in een koffieplantage voorgoed vaarwel zei. Javier werd met zijn veertien prille jaren op slag verliefd. De gevoelens waren wederzijds en zijn leven raakte onlosmakelijk met dat van Oscar verweven.

“Javier! Wat lig je nou te peinzen. Ben je nog steeds bang voor die kapucijner in zijn blauwe bloes?”

“Welnee, ik moest aan thuis denken. Hoe we daar iedere dag in het veld lagen en altijd samen waren.”

Nostalgisch haalden de twee jongens een paar heerlijke herinneringen op. In gedachten dwaalden ze af naar die lichtzinnige liefdestijd in Santa Bárbara, die een jaar terug zo bruusk tot een eind gekomen was. Hoewel ze in armoede opgroeiden was er in beide gezinnen twee keer per dag een hartige maaltijd en mochten de jongens naar school. Oscars vader had een bescheiden naaiatelier, waar hij met zijn vrouw sokken stopte, rokken naaide en broeken versterkte, tot het verdwijnen van de laatste zonnestralen hen dwong te stoppen. In hun wijk was geen stroom en hoewel de machines met de voet bediend werden, was het naaiwerk zonder daglicht te onzorgvuldig om de kwaliteit waar het atelier voor stond te waarborgen.

Bij Javier thuis ging het er nederiger aan toe. Zijn moeder was tijdens de bevalling overleden. Daarom werkte zijn vader alleen, in de enige ruimte van het huisje, waar hij tussen het bed en de tafel gezeten noeste arbeid verrichtte op zijn leest. Zes dagen per week, want de zondag was van de Heer en voor de rust. Mensen kwamen van heinde en verre voor schoenreparaties naar deze uitzonderlijk bedreven ambachtsman. Javiers vader droeg zijn kennis en ervaring met geduld en toewijding over aan zijn eveneens getalenteerde zoon. Al snel bekwaamde Javier zich in het vakmanschap. Hij fantaseerde hoe hij op een dag samen met zijn vader, van wie hij immens veel hield, hun schoenatelier zou beheren.

Hoewel hij zich in de nieuwe stad, waar Oscar en hij sinds een jaar woonden, definitief wilde vestigen, miste hij Santa Bárbara intens. De markante geur van vers gebrande koffiebonen, die op elke straathoek onverwacht zijn neusvleugels binnen kon golven, en de koele temperaturen in de heuvels na een regenbui. De gedachte dat hij zijn vader nooit meer zou zien deed Javier nog elke dag pijn. Zijn vader had het echter zo gewild en hem geen keus gelaten. Javiers herinneringen brachten hem nog vaak terug naar die fatale middag waarop Oscars nonchalance hen fataal geworden was. Sinds ze verliefd waren ontmoetten de twee jongens elkaar elke dag na schooltijd. Hun ouders hadden ze wijsgemaakt dat ze schoolwerk maakten in het huis van de ander. Daarmee wonnen ze het ouderlijk vertrouwen en hadden ze een dichtgetimmerde verklaring voor hun afwezigheid. Iedere middag schonken ze elkaar een paar gelukzalige uren waarin ze door de maïsvelden buiten de stad struinden of rollebollen in een verlaten schuur.

Bijna drie jaar lang functioneerde dit meesterlijk draaiboek voortreffelijk, tot Oscar slordig begon te worden en zijn moeder onraad rook. Dat zijn cijfers slechter werden en hij regelmatig met moddervegen op zijn kleren thuiskwam leidde al een tijdje tot groeiende achterdocht. Wat Oscar echter de das omdeed was de zaad-vlek die zijn geschokte moeder op een dag aantrof in een per abuis niet tijdig gewassen onderbroek. Een masturberende zoon was zondig, maar een zoon die masturbeerde tijdens de huiswerklessen bij de vader van zijn beste vriend was des duivels. Op hoge poten en in haar zondagse kleren begaf moeders zich manhaftig naar het schoenatelier aan de andere kant van de stad. Javiers vader bleek zich van geen kwaad bewust. Hij ontdekte tegelijk met Oscars moeder dat hun dierbare zonen hen al tijden om de tuin leidden. Na koortsachtig overleg tussen de ouders besloten beide vaders te doen of hun neus bloedde. Een dag later volgden ze heimelijk in de voetsporen van hun jongens. Wat die middag aan het vaderlijk oog werd geopenbaard bleek de verbeelding van beide mannen ver te ontstijgen. In hoogsteigen persoon had Satan bezitgenomen van hun zonen door zich in hun sensueel samensmeltende lijven te nestelen. Die onuitwisbare smet van schande op het rechtschapen en eerbare blazoens van beide families diende voor eeuwig te worden verdonkeremaand.

Nietsvermoedend was Javier een uurtje later hongerig maar voldaan thuisgekomen. Nog voor hij plaats kon nemen achter de leest die hij voor zijn zeventiende verjaardag gekregen had werd hij aan tafel geroepen. Zijn vader wees zwijgend naar een passage in de Bijbel. Leviticus 20:13! Het vers dat bij Javier het zweet deed uitbreken. In de maanden nadat hij Oscar had leren kennen had hij het elke avond obsessief herlezen, in de ijdele hoop op genezing. Zijn vader had een hand om Javiers nek geklemd en het gezicht van zijn kind tot vlak boven het boek gedrukt. Daarna had hij hem gedwongen de woorden uit te spreken. “Lees wat er staat. Hardop.” De jongen werd geen keus gelaten. “Als een man naar bed gaat met een andere man, zoals een man naar bed gaat met een vrouw, dan hebben die mannen iets walgelijks gedaan. Ze moeten worden gedood. Ze verdienen de doodstraf.”

“Snap je wat dat betekent?” Javier kon niet antwoorden. Zijn keel zat dichtgeknoopt. Hij sloeg zijn ogen naar de grond. “Ik ben niet in staat je te doden maar je bent mijn zoon niet meer en vanaf nu ontken ik je bestaan. Pak je leest en scheer je weg.” Het waren de laatste woorden die zijn vader ooit tegen hem zou spreken. Hij had ze gezegd zonder Javier in de ogen te kijken. De zeventienjarige knaap was in één klap ouderloos, dakloos en eerloos

verklaard. In twee minuten moest hij zijn schamele bezittingen bij elkaar rapen. Een setje kleren, spaargeld om een week van te leven en een oude Bijbel van zijn moeder die hij eerde. Daarin had ze ooit verzen onderstreept. Javier beschouwde die nu als tekenen waarmee ze richting aan zijn leven probeerde te geven. Naast de leest - en natuurlijk zijn talent en gedrevenheid - was die Bijbel Javiers meest kostbare bezit.

Oscar kwam minder genadig weg. Indien hij het niet op een lopen had gezet, had hijzelf of anders zijn doldrieste vader de krachtmeting die bij zijn thuiskomst losgebroken was met de dood moeten bekopen. In het holst van de nacht was Oscar vergezeld door Javier muisstil teruggekeerd voor een buideltje geld en de beste naaimachine van het atelier. Zo nam hij wraak en stelde hij zijn broodwinning zeker. Toch smaakte die wraak niet zoet en werd de vernedering niet milder. In slechts één nacht was het jonge stel volwassen geworden. Nog voor de zon opkwam gingen ze op weg naar een andere stad en naar een nieuw, onbekend leven.

Oscar porde zijn vriend in de buik en wekte hem weer uit zijn dagdroom. “Hé lieverd, kom op. Ik kan je alleen nog op de zondagmiddag zien en dan lig jij te suffen. Maak me blij, kus me, vertel iets leuks!”

“María is zwanger” zei Javier abrupt. “Dat meen je niet? Wat een fantastisch nieuws!” Oscar klonk opgewekt, maar in zijn ogen viel afgunst te lezen. Het kwam Javier echter goed uit dat María zwanger was. Hij vermoedde dat het kindje op hem zou lijken. Javier was de Heer dankbaar voor zijn opmerkelijk lichte huid en blauwe pupillen. Het was een generaties oude Europese erfenis die in Santa Bárbara nog regelmatig van ouder op kind werd doorgegeven. In de wijk werd volop geroezemoesd dat María en hij een paartje waren. Ook dat speelde Javier in de kaart. Lachend zoende hij zijn vriend in de nek en vroeg vergiffenis. Die kreeg hij ook, na een hartstochtelijke middag, diep verborgen in het woud. Kort voor zonsondergang haastte Javier zich langs de rivier op weg naar huis. Bij de ontzaglijke rots zag hij iemand lopen in een blauwe bloes. Toen hun blikken elkaar kruisten wist hij dat zijn leven voor de tweede maal in een jaar een grote wending zou gaan nemen.

Hoofdstuk 5: Yalena

Honduras, een jaar later, zondag 1 mei 1994

Yalena hield van de zondagmiddag. Het was het enige moment van de week voor haarzelf, zonder verplichtingen en zonder de klusjes en karweitjes die haar moeder noodgedwongen van haar vroeg. Al tijdens de ochtendmis in de kerk van Don Mario verlangde Yalena naar de stilte van haar geliefde rots. Dat Sylvia geen moment van haar zijde week terwijl hun moeder op tante Cristina's kinderen paste vond Yalena niet erg. Integendeel, samen met Sylvia voelde zij zich zo mogelijk nog fijner dan alleen. De zusjes waren, ondanks de vier jaren die hen scheidden, als tweelingen zo dik. Hand in hand lagen ze onder de mangoboom op het platte gesteente van de ontzaglijke rots, die hen een gevoel van veiligheid bood en onkwetsbaar leek.

Lang geleden had oma Suyapa aan Yalena verteld dat de rots in 1974, toen orkaan Fifi met verwoestende razernij over de stad had geraasd, bijna door de rivier was overspoeld. In die tijd was de wijk er nog niet. Die was pas na Fifi ontsproten, naarmate meer mensen besloten de uitzichtloze armoe van het platteland te verruilen voor hoop en kansen - die zich zelden aandienen - in de grote stad. Had de wijk wel bestaan, dan zouden de lager gelegen huisjes door Fifi in een zondvloed zijn weggevaagd.

“Waarom staar je zo naar het water?” Sylvia aanbad haar zus, die alweer bijna dertien was. Ze observeerde Yalena's gedrag altijd aandachtig want ze smachtte ernaar om net als zij geliefd en licht gevreesd te zijn. “Ik moest aan iets denken dat oma Suyapa me eens verteld heeft en vroeg me af of het wel klopt.”

“Hoezo? Mama zegt altijd dat ze oma nog nooit op een leugentje heeft kunnen betrappen.”

“Daarom juist. Oma beweert dat de rots een keer bijna onder water is gelopen maar dat kan ik me niet voorstellen.” Gelijktijdig richtten de meisjes zich op om in de diepte te staren. Mei was het zinderende hoogtepunt van het droogseizoen en het water kabbelde zo rustig dat je erin kon pootjebaden. Het leek onvoorstelbaar dat de immense rots bedreigd kon worden door het miezerige stroompje dat inschikkelijk aan de onderzijde van haar flanken likte.

“Hé Yalena? Zullen we een dam bouwen? Net zo’n hoge als vorig jaar om mama te verrassen.” In het droogseizoen legden kinderen vaak dammetjes aan voor hun moeders, zodat die ondanks het laagstaande water ruim sop hadden voor het wassen van alle plunje. “Ja, dat is een goed idee. Volgens mij heeft mama na de ochtendmis best veel wasgoed gekregen. Misschien kan ze morgen wel genoeg geld verdienen om extra tortilla’s te bakken die we kunnen verkopen.” Sylvia schamperde. “Zolang ze het oventje moet stoken met de twijgjes die Omar bij elkaar sprokkelt kan ze nooit iets bakken!” Met een lachende blik keek Yalena haar zusje aan. Sylvia voelde zich geliefd en praatte verder, op zoek naar nog zo’n goedkeurende blik. “Omar kan zelfs geen kip vangen. Weet je nog dat oom Javier die hen had gekocht voor het kerstdiner? Die kreeg Omar ook pas te pakken toen ik hem hielp. En ik heb een klompvoet!” Het was zeldzaam dat Sylvia spontaan naar haar verbogen voet verwees. Alleen Yalena vertrouwde ze voldoende om er af en toe een cynisch grapje over te maken. Of om de rauwheid van haar frustratie bloot te leggen. Lachend om hun onhandige broertje daalden de zussen van de rots af richting oever. Het was een klauterpartij die Sylvia een flinke krachtinspanning kostte. Nog voor de eerste stenen verzameld waren keek ze haar oudere zus bezorgd aan. “Wat als Otto komt en de dam kapotmaakt? Laatst heeft hij dat Omar gelapt, wist je dat?”

“Oh ja? Zodra hij zich in de buurt waagt krijgt hij mot met mij.” Yalena beweerde het met de verbolgenheid van een kind dat niets meer te verliezen heeft. Nog steeds kookte ze van verbolgenheid omdat de nonnen Otto hadden aangenomen op het befaamde Colegio Guadalupe. De zevenenzestig best presterende kinderen uit de stad waren afgelopen november geselecteerd om deel te nemen aan het toelatingsexamen. Allemaal waren ze in de examenzaal aangeschoven in de wetenschap dat slechts één van hen de beurs zou winnen. Van de overige kandidaten zou een handjevol uitverkorenen wellicht enkele jaren terecht kunnen bij een opleiding in de eigen wijk om een eervol vak te leren, zoals timmerman of metselaar. Voor het gros eindigde hun onderwijs carrière na dit examen echter met een lagere school diploma en begon het levenslange ploeteren op een suikerrietveld of bananenplantage, of anders, uitzichtlozer, het onophoudelijke niets van de zich eindeloos aan elkaar rijgende dagen vol honger en verveling. De spanning in de aula was om te snijden geweest. Alleen Yalena had onbewogen geleken. Zij stak met kop en schouders boven de overige kandidaten uit en was met vlag en wimpel geslaagd. Een week later was ze in haar ontstellend nederige optrekje bezocht door de directrice - zuster Judit - in hoogsteigen persoon. Al decennialang zwaaide de zuster de scepter over het gerenommeerde instituut. María was er danig door van

slag geraakt want die had nooit eerder hoogstaand bezoek ontvangen. Ze had zich haar schamele hut - met ijlings toenemende gevoelens van ongerief - door de ogen van de keurige zuster ingebeeld. Zelfs de in lengte bescheiden non had gebukt naar binnen moeten door het gat in de lemen muur dat als deur dienstdeed. Een keuken was er niet, stoelen of een tafel evenmin. María en haar kinderen aten, leefden, speelden en maakten huiswerk op hun twee bedden, die op de aarden vloer in het enige vertrek stonden en die ze 's nachts gemeenzaam deelden. Sylvia sliep naast Yalena en Omar lag bij hun moeder.

Zuster Judit bleek echter niet in het minst uit het lood geslagen te worden door de schrijnende leefomstandigheden van haar aanstaande pupil en ze had zich, met de nette eenvoud die haar eigen was, onverstoorbaar op één van de bedden gezeteld. Het streven om een kans te gunnen aan een kind van extreem armoedige afkomst bleek dit jaar buitengewoon geslaagd.

Bovendien had Yalena slechts één fout gemaakt in het examen, een prestatie die in de 53-jarige geschiedenis van de vermaarde school slechts tweemaal was geëvenaard.

“Yalena, meisje, kom eens zitten”. De non had goedmoedig met haar rechterhand op het matras getikt om Yalena te gebaren zich naast haar te nestelen. “Voor Colegio Guadalupe is het een eer om zo'n intelligent en hardwerkend meisje als jij in ons midden te hebben. Het doet me genoegen je mee te delen dat jij de beurs dit jaar hebt verdiend.” María had een kreet van opluchting geslaakt en was meteen op de knieën voor zuster Judit neergezegen om haar hand te kussen en in tranen dankbaarheid te betuigen. De nederigheid die men María in kerk en wijk had aangeleerd smolt op momenten van intense emotie samen met aangeboren uitbundigheid. Yalena had een minder uitgelaten reactie getoond. Van opluchting en geluk was ze sprakeloos gebleven. Daarom had ze zuster Judit met een klunzige lach aangestaard. Pas toen de directrice was vertrokken had Yalena de overwinning alsnog dansend met het hele gezin gevierd. Javier had verlegen op één van de bedden gezeten en klappend het ritme van het dansje aangegeven. Sylvia had wel dapper meegedanst en Omar had joelend op het andere bed staan springen tot María vond dat het welletjes was.

In Otto's entourage was het nieuws dat zuster Judit hem had durven passeren ingeslagen als een bom en al gauw ontaard in een hoogoplopend conflict tussen Don Mario en de nonnenorde. Tot viermaal toe had de pastoor zichzelf op hoge poten toegang verschaft tot de school en telkens geëist dat hij meteen ontvangen werd in zuster Judits spartaans ingerichte kantoortje. De zuster was geschokt van het wapen dat opdikte onder Don Mario's gewaad,

een potent symbool dat indruiste tegen de vredelievendheid die God van hem verlangde. “Judit” was Don Mario zijn eerste betoog begonnen. “We werken nu al vijftien jaar samen om de jeugd op het rechte pad te houden. Laten we nu ook de handen ineenslaan en de juiste beslissing over die beurs nemen.” De onberispelijke non had haar rug gerecht voordat ze verontwaardigd antwoord had gegeven. “Laat me raden wat volgens jou de juiste beslissing is Mario. We ontnemen het meisje dat de hoogste score behaald heeft zonder rechtvaardiging de beurs, zodat jouw zogenaamde neefje bij mij kan komen duimdraaien.”

“Op een godvrezend instituut als dat van jou is helemaal geen plaats voor een stuurloos kind als Yalena. Snap je niet wat voor duivelse invloed ze gaat uitoefenen op de andere meisjes? Als je zwangere tieners wilt en de gerenommeerde naam van je instituut en meteen ook die van jouzelf om zeep wil helpen moet je haar vooral aannemen.” Zuster Judit had niet onder de indruk geleken. Tot Don Mario’s ergernis had zijn offensief ook na vier vurige pleidooien geen zoden aan de dijk gezet. Integendeel, naarmate hij opvliegender was geworden had de non zich onvermurwbaarder getoond. Ook bij zijn slinkse pogingen om het bisdom te laten ingrijpen had de priester nul op het rekest gekregen, zuster Judit had de bisschop uit voorzorg ingeseind. De voltallige nonnenorde had zich overtuigd achter de beslissing van hun directrice geschaard. Op Moederoverste na. Die deelde hardop haar achterdocht over de ware inborst van Yalena. En ze pochte graag over de warme relatie die zij met Don Mario onderhield. Moederoverste was nog steeds beledigd omdat de bisschop vierendertig jaar geleden besloten had dat zuster Judit de aangewezen persoon was om de scepter over Colegio Guadalupe te zwaaien. Haarzelf had de bisschop diezelfde dag tot zuster Judits rechterhand benoemd en hij had het gebracht alsof hij Moederoverste daarmee een grote eer bewees. Ze was de vernedering nooit te boven gekomen en voerde sindsdien – soms met open vizier, meestal in het geniep – een machtsstrijd tegen de directrice die naar alle waarschijnlijkheid pas zou eindigen wanneer één der beider nonnen in het graf lag.

Ten einde raad had de pastoor rond de kerstdagen besloten het over een andere boeg te gooien. Achter de met zorg opgebouwde façade van toegewijd pastoor, die hij met de nodige poespas tentoonspreidde, ging een vereenzaamde, bittere man schuil. Buiten de aanwezigheid van Otto en diens moeder, die de pastorie schoonhield en voor de priester kookte, kende Don Mario weinig genegenheid in zijn leven. In de loop der jaren was hij van Otto als een zoon gaan houden en nu had hij er veel voor over om het zijn jongen naar de zin te maken. Daarom had Don Mario besloten een geldinzameling te organiseren, om een

tweede kind uit de wijk een beurs te gunnen. Te goedertrouw hadden de kerkgangers in de daaropvolgende maanden na elke mis een duit in het zakje gedaan. Zodra er genoeg geld was ingezameld liet de pastoor het kleinste meisje uit de wijk een dichtgevouwen papiertje uit een bak met wel vijftig lootjes vissen. Dat hij de nacht ervoor eigenhandig op elk van die lootjes Otto's naam geschreven had hoefde niemand te weten. Zijn parochianen zouden Don Mario nooit openlijk van zo'n schimmige daad verdenken. Toch had hij voor de zekerheid alle lootjes na de mis verbrand met een stapel verdorde bladeren in de tuin van de pastorie. Bij aanvang van het nieuwe schooljaar, dat altijd op de eerste maandag van februari begon, had Yalena tot haar misnoegen ontdekt dat Otto en zij op Colegio Guadalupe opnieuw klasgenoten waren.

Het slepen met de keien viel Sylvia zwaar en de meisjes besloten te rusten in de verkoelende schaduw van de mangoboom. Na nog geen vijf minuten op de enorme rots vingen ze vanuit de verte naderende stemmen op. Otto's brallerig geschreeuw klonk boven de joelende kreten van zijn kornuiten uit. Met een veelbetekenende blik keken de zusjes elkaar aan. Al hun inzet was voor niets geweest indien de jongens uit balorigheid besloten het dammetje te vernielen. Na een jaar had Yalena er schoon genoeg van om te vluchten of verstoppertje te spelen, zelfs indien ze het onderspit zou delven. Gespannen balde ze haar vuisten – de knoken kleurden al wit - en maakte aanstalten om hun werk te verdedigen. Sylvia daarentegen was dankzij de risico's die een klompvoet met zich meebracht vroegwijs, en een stuk behoedzamer dan haar baldadige zus. Wanneer gevaar dreigde van een slang, een rover, of een groepje grote jongens, hinkte Sylvia altijd als laatste weg. Sissend greep ze Yalena bij de arm en wees dwingend naar de dichte bladerdos van de mangoboom, die een veiliger heenkomen bood dan het platte gesteente van de kale rots. "Het is dat jij erbij bent, anders had ik ze vandaag aangepakt!" Dat was geen grootspraak, Yalena meende het wanneer ze stoere dingen zei. Vandaag koos ze niettemin voor Sylvia's veiligheid.

Behendig trok ze zichzelf vanaf de rots aan de dikste zijarm van de boom omhoog en hees haar zusje achter zich aan. Binnen luttele tellen zaten de meisjes diep verscholen in het loof en even later liepen de jongens langs de oever. Vijftien seconden later zaten de meisjes al diep verscholen in de kruin van de boom. Door het loof zagen ze de jongens langs de oever lopen. Een van Otto's vrienden wees met een knik van zijn kin naar de rivier. "Hé Otto. Kijk dat dammetje. Dat is vast van Yalena."

"Hoezo?"

“Omdat de keien perfect in elkaar passen.”

“Alsof die trut zo goed kan bouwen.” Otto wist dat Yalena vernuftiger was dan hij. Het dammetje lag er prachtig bij, waarschijnlijk had zij het inderdaad gebouwd. Hij liep erheen en probeerde met zijn voet een steen uit de onderste rij te drukken. Er gebeurde niets. Yalena’s werk bleef puntgaaf overeind staan. Een gefrustreerde hoofdknik naar zijn maten volstond om revanche te halen. Als één man stortte de groep zich op de keien en in drie doldwaze minuten was het bouwwerk van de kleine zussen verwoest. Ziedend gluurde Yalena door de bladerdos. Ze miste geen beweging en ze hoorde elk woord. Zo registreerde ze in haar hoofd nauwkeurig wie welk kwaad had aangericht, om later wraak te kunnen nemen. Tot tweemaal toe dreigde ze bevangen door razernij uit de boom te springen om zich tegen beter weten in op haar vijanden te werpen. Het was enkel aan Sylvia’s sussende gebaren te danken dat beide zussen de vernieling zonder kleerscheuren doorstonden.

Yalena minachtte Otto na een jaar van felle strijd. Hij was de enige jongen in de wijk die elke dag driemaal overvloedig at, omdat hij altijd aan mocht schuiven bij de maaltijden die zijn straatarme moeder voor Don Mario kookte. In een buurt vol iele kinderen leidde Otto’s molligheid tot menig scheve blik. Dat hij bescherming genoot door te doen alsof hij de priesters neef was, dreef Yalena nog meer tot waanzin dan zijn weldoorvoede lijf. Zelf leed zij liever honger dan dat ze voor wat extra eten toneel moest spelen voor zo’n naargeestige pastoor.

Pas lang nadat de branieschoppers uit het zicht waren verdwenen en Sylvia zeker wist dat ze hen niet langer hoorde, kropen de zusjes uit hun schuilplaats en zochten de rust van hun geliefde rots. Onrecht was in hun leven schering en inslag, daar waren ze mee geboren en ze groeiden er elke dag mee op. Niettemin moest Sylvia ditmaal alle zeilen bijzetten om haar zus tot bedaren te brengen. In hun wijk gold het recht van de sterkste en Yalena had als kleuter al van oma Suyapa geleerd dat wie niet sterk was uitzonderlijk slim moest zijn. Oma had haar dat goed ingeprent. Het stak Yalena dat ze vandaag als verliezer uit de strijd was gekomen. Wie verloor was zwak. Net als Sylvia, dacht Yalena weleens stiekem, al zei ze dat nooit hardop. Dankzij elke pesterij van Otto werd Yalena nog gewiekster dan ze reeds was. Het was een eigenschap waarvoor ze hem – pas jaren na zijn dood – nog vaak erkentelijk zou zijn.

Na twintig minuten tieren had Yalena haar nederlaag geslikt en lagen de meisjes weer hand in hand te praten op het platte gesteente van de kolossale rots. Sylvia was trots. Vandaag was zij het die haar zus voor gevaar had behoed. Naast Yalena liggen voelde zo vertrouwd dat ze besloot om haar hart te luchten. “Weet je nog hoe snel ik altijd op je rug over het paadje zoefde toen je nog met mij op de lagere school zat?” De levendige herinnering toverde een glimlach om Yalena’s lippen. Sylvia merkte het en ze vroeg verlegen aan haar grote zus hoe het voelde om hard te kunnen rennen. “Soms kan ik vliegen, dat is nog veel gaver” antwoordde Yalena nonchalant. “Ik hoef alleen maar uitgestrekt hier op de rots te gaan liggen tot ik een vogel zie en dan verplaats ik mijn gedachten in zijn hoofd. Meestal gaat het vanzelf en dan vlieg ik mee over de bergen of het woud.” Vol verbijsterde argwaan keek Sylvia naar haar zus. “Het is fantastisch om over de bossen en de rivier te zweven. En soms zie ik de wijk of het dak van ons huis. Of Javier die buiten een schoen zit te stikken.” Van Yalena was Sylvia veel gewend, maar het leek haar krankzinnig dat je kon vliegen door je gedachten te laten opgaan in de geest van een ander wezen. Ze dacht stiekem weleens dat haar grote zus een beetje gek was, of in elk geval anders.

“Geloof je me niet?” vroeg Yalena met gespeelde verongelijkheid. “Als je durft ga ik nu rennen terwijl jij hier zit en dan hol je in gedachten met me mee. Je moet gewoon net doen alsof we naar school sprinten en je op mijn rug zit!” Aarzelend nam Sylvia het aanbod aan. Voor ze het besepte ging Yalena er als een speer met haar vandoor, jagend langs de oever van het bedaard stromende water. Ver kwamen de meisjes echter niet want ze botsten al snel op Omar, die gebukt ging onder een bundel hout. Nu hij ook op school zat sprokkelde hun zevenjarige broertje elk weekend een weekvoorraad bijeen. De meisjes hadden al genoeg taken in het huishouden, meende María. Zo boende Sylvia na elke maaltijd potten en pannen met haar razendsnelle vingers en waste Yalena de kleren van het gezin, op de hand. Meestal deelden de meisjes beide klusjes, want alles samendoen was leuker. Opgetogen liet Omar zijn buit van de schouders vallen om met zijn zussen in het water te keten. Hoewel de band tussen Sylvia en Yalena uitzonderlijk sterk was, konden beide meisjes het ook met Omar uitstekend vinden. Op zondagmiddag speelden ze vaak samen aan de rand van de rivier. En wanneer het water niet te hard stroomde leerde Yalena haar kleinere zus en broertje zwemmen. Meestal liepen die vrije uurtjes uit op een enorme stoeipartij.

Voor de kinderen het wisten zakte de zon achter een heuvel van het bos en was het hoog tijd om naar huis te gaan. Terwijl Omar behendig in de boom klauterde om nog snel een handvol mango's voor het avondeten te grissen kwam Javier aanlopen uit de richting van het woud. Hij leek nog gelukkiger dan op andere dagen, zoals elke zondagmiddag, en lachte breeduit zodra hij de doorweekte kinderen zag. "Oom Javier! Hoe was de Bijbelstudie bij je vriend?" Sylvia sprong met haar natte lichaam in zijn armen zodra ze haar buurman zag. "Mag ik op je schouders naar huis rennen?" Op Javiers brede rug meehollen was één van de zeldzame belevenissen die ze nog spannender vond dan de liften die Yalena haar soms gaf, of die nou echt waren of ingebeeld. "Dat is goed, maar dan maken we er een wedstrijdje van. Jij op mijn rug en het sprokkelhout in mijn armen. En dan samen tegen Yalena en Omar om te zien wie het snelst kan!" Sylvia kon zich niet voorstellen dat Javier het met zo veel ballast op het bochtige paadje dat naar hun huis slingerde kon winnen van haar pijlsnelle broertje en zus. Omar liet echter geen enkele kans voorbijgaan om zich met zijn uit de kluiten gewassen buurman te meten en hij stond al in de startblokken klaar. De mango's gaf hij voor de zekerheid aan Yalena. Toch wonnen Javier en Sylvia de wedloop nipt en gevierden stormden ze, buiten adem, door de deuropening van hun huisje. Daar stond María met in haar handen een metalen kistje. Ze keek Yalena aan alsof ze op heterdaad was betrapt. "Mam, wat zit er in dat kistje?"

"Officiële papieren, van alles en zo ..." stamelde haar moeder.

"Maar hoe kun je die nou lezen?"

"Als het nodig is lees ik je moeder voor. Kom, we gaan het sprokkelhout bij de oven leggen en de mango's pellen." Hoewel Javier het ogenschijnlijk vriendelijk zei, dreef hij de drie kinderen met ferme hand naar buiten.

Die avond at hun buurman alweer met hen mee. De kerk had vandaag meel en eieren geschonken en Javier had voor elk van de kinderen een plak chorizo afgesneden, extra dik. Dankzij Omar was er genoeg hout en nog een paar mango's ook, die María, zoals immer, weigerde te eten. Omar genoot van de zeldzaam goede maaltijd en Sylvia vooral van de geborgenheid, nu oom Javier weer in haar huisje was. Yalena staarde zwijgzaam voor zich uit. Ze vroeg zich kniezend af wat er in dat kistje zat. En waarom Javier haar moeder zo